

اشاره:

نخستین مجمع عمومی انجمن صنفی تازه تأسیس نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات، روز چهارشنبه ۷۶/۷/۹ تشکیل شد تا در مورد اساسنامه پیشنهادی هیأت مؤسس و نیز انتخاب نخستین هیأت مدیره به بحث و بررسی بنشیند. اگرچه برخی مطبوعاتیان به دلایل گوناگون از جمله ترکیب هیأت مؤسس که عبارت باشد از: مدیران مسؤول ۱۰ روزنامه کثیرالانتشار، نسبت به تشکیل انجمن جدید تردید دارند و بدین هستند، اما اعلام تشکیل نخستین مجمع عمومی انجمن فوق در نوع خود، رویداد بسیار مهمی در عرصه مطبوعات بعد از انقلاب اسلامی است. این انجمن، اولین تجربه تشکیلات صنفی بعد از انقلاب است که روزنامه نگاران و خبرنگاران به عنوان هسته های اصلی و عناصر اولیه آن در آینده ای نزدیک گردهم می آیند تا سرنوشت و وضعیت آینده حرفه ای خود و مطبوعات را رقم بزنند. اهمیت طرح و ضرورت انجام تصمیمات فوق، نویسنده را بر آن داشت که قبیل از تشکیل انجمن جدید، دست به یک نظرسنجی در چارچوب یک تحقیق بزند و نظرات خبرنگاران و روزنامه نگاران روزنامه های کثیرالانتشار را در این زمینه جویا شود. بر این اساس، سؤالاتی طرح و فرضیاتی تدوین شد و جداگانه به وجود آمد که چکیده آن هم اکنون از نظر گرامی خوانندگان می گذرد. این تحقیق، ابتدا گذری دارد به چگونگی طرح و اعلام تأسیس انجمن جدید، سپس معضلات عرصه مطبوعات را فهرست وار ذکر می کند، بعد از آن به طرح سؤالات و فرضیات در این مورد خواهد پرداخت، آنگاه نوبت به بررسی کوتاه انجمن های دیگر مطرح شده روزنامه نگاری (انجمن روزنامه نگاران جمهوری اسلامی و کانون روزنامه نگاران مسلمان) می رسد و بالاخره، تجزیه و تحلیل داده ها آغاز می شود.

اواسط مهرماه سال ۷۵، مدیران مسؤول روزنامه های کثیرالانتشار، اقدام به تأسیس انجمنی صنفی کردند تحت عنوان «انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات». در اطلاعیه ای که از سوی اعضای هیأت مؤسس این انجمن منتشر شد، خبرنگاران و اعضای هیأت تحریری مطبوعات کشور به مراجعه به دفتر این انجمن و ثبت نام در آن دعوت شدند. در ماده یک اساسنامه ۴ فصلی، ۴۰ ماده ای و ۲۵ تبصره ای این انجمن آمده است: «در اجرای ماده ۳۱ قانون کار جمهوری اسلامی ایران و به منظور حفظ حقوق و منافع مشروع و قانونی اعضای تحریری مطبوعات و تلاش برای بهبود وضعیت معیشتی آنان (نویسندگان،

نگرش خبرنگاران مطبوعات به انجمن صنفی روزنامه نگاران

نقی آقالو

■ **اعلام تشکیل انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات، رویداد بسیار مهمی در عرصه مطبوعات بعد از انقلاب اسلامی است.**

■ **این انجمن، اولین تجربه تشکیلات صنفی بعد از انقلاب است که روزنامه‌نگاران و خبرنگاران به‌عنوان هسته‌های اصلی و عناصر اولیه آن گردهم می‌آیند تا سرنوشت و وضعیت آینده حرفه‌ای خود و مطبوعات را رقم بزنند.**

خبرنگاران، عکاسان، گرافیست‌ها، طراحان، کاریکاتورست‌ها و مترجمین مطبوعات) که خود متضمن حفظ منافع جامعه و بالابردن سطح کمی و کیفی مطبوعات و حفظ عفت قلم نیز می‌باشد، انجمن نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات تشکیل می‌گردد.

واقعیت این بود که قبل از تشکیل این انجمن، تنها تشکل رسمی که از سال‌های دهه ۴۰ به یادگار مانده و در سال‌های بعد از انقلاب، جز نامی و نیمچه مکانی از آن باقی نمانده است، «سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» می‌باشد. به همین دلیل و بدین ترتیب زمینه‌های اجتماعی برای تشکیل انجمن جدید فراهم شد. با توجه به شرایط خاصی که در ابعاد فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در جامعه بعد از انقلاب اسلامی حاکم شده بود، به‌ویژه در سال‌های اخیر که امکان تشکل و اجتماع کارکنان مطبوعات به‌ویژه روزنامه‌نگاران و خبرنگاران مطبوعات سیاسی را بسیار سخت و دشوار می‌کرد، بی‌تردید این مدیران مسؤول مطبوعات بودند که با توجه به امکانات و موقعیتشان، موفق به تشکیل انجمن مذکور شدند.

انجمنی که باید اعضای هیأت مؤسس و بنیانگذار و کادر اصلی آن را، روزنامه‌نگاران و خبرنگاران حرفه‌ای تشکیل می‌دادند و به علت نبود امکانات و حاکمیت فضای فکری و سیاسی در جامعه، قادر به انجام آن نشدند.

صرف‌نظر از این که اساساً، تشکیل چنین انجمنی بعدها با ظهور دو انجمن مشابه دیگر به نام‌های «انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی» و «کانون روزنامه‌نگاران مسلمان» توسط تعداد دیگری از دست‌اندرکاران و مدیران مطبوعات و عمدتاً به انگیزهٔ مقابله با انجمن نخست، مطرح شده، اعلام تشکیل انجمن فوق، عکس‌العمل‌های متفاوتی را در بین اعضای جامعه مطبوعات کشور پدید آورد. این عکس‌العمل‌ها و دیدگاه‌ها عبارت بودند از: ۱- بسیاری از روزنامه‌نگاران و خبرنگاران که آرزوی دیرینه خود را تحقق یافته می‌دیدند، اظهار شگفتی و خوشحالی کردند. این گروه از روزنامه‌نگاران را می‌شود در بدنهٔ هیأت‌های تحریریه و بخش‌های دیگر مطبوعات و در میان برخی از مدیران نشریات هفتگی و ماهانه یافت.

۲- تعدادی از افراد مطبوعاتی که علاقه و تمایلی به کارهای تشکیلاتی نشان نمی‌دادند و آن را باعث دردسر خود می‌پنداشتند، ابراز بی‌تفاوتی نسبت به تشکیل انجمن جدید کردند. البته در میان این عده، تعدادی از افراد برجسته و قدیمی و حرفه‌ای مطبوعات نیز دیده می‌شوند.

۳- گروهی از مدیران و دست‌اندرکاران ردهٔ دو مطبوعات کشور که قادر به پذیرش رهبری گروه قدرتمند هیأت مؤسس انجمن جدید نبودند، به تردید در افکار و عمل دچار شدند و برخی از آنان درصدد تشکیل انجمن‌های مشابه (که ذکرش رفت) در مقابل آن برآمدند.

۴- احساس مشابه فوق در خبرنگاران و روزنامه‌نگارانی که در پی تأسیس انجمن خبرنگاری از پایین به بالا بودند به‌وجود آمد و برخی از آنان دفاع جدی از حقوق روزنامه‌نگاران و خبرنگاران توسط مدیران مسؤول مطبوعات کشور را به‌دیده تردید نگریستند.

۵- و بالاخره مسؤولان و اعضای سابق «سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» را که با ارسال نامه‌ای اعتراض خود را نسبت به تشکیل انجمن جدید توسط هیأت مؤسس آن اعلام کردند. ابراز این احساس از آن روی بود که به زعم آنان، تشکل جدید در واقع نوعی اعلام پایان کار «سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» بود.

با مطالعهٔ اساسنامه انجمن جدید، ضعف اساسی قانون مطبوعات (که عبارت باشد از عدم ارائه تعریفی جامع از واژه‌های مطبوعات، خبرنگار، روزنامه‌نگار و نویسنده) در اساسنامه نیز مشاهده می‌شود. طبیعی‌ترین و بدیهی‌ترین مسأله و فرض، این است: انجمنی که در پی تشکل بین نویسندگان مطبوعات است، باید تعریفی جامع و روشن از روزنامه‌نگار، خبرنگار، نویسنده و... ارائه دهد و جایگاه، وظایف و نقش روزنامه‌نگاری را مشخص کند. بنابراین جای این سؤال باقیست که اساساً، آیا هرکسی به اعتبار مطالبی که می‌نویسد و احیاناً مدتی از زندگی خود را در ارتباط با یکی از رسانه‌ها یا روزنامه‌ها سپری کرده یا به‌دلایلی از جمله «بدی روزگار» در دایرهٔ آن گرفتار آمده، روزنامه‌نگار، خبرنگار یا نویسندهٔ مطبوعات نامیده می‌شود؟ دقت در موضوع فوق، ضرورت یک تحقیق و نظرسنجی را دست‌کم در بین بخشی از اعضای تحریریه و خبرنگاران روزنامه‌های کثیرالانتشار مطرح کرد تا بررسی و معلوم شود: اولاً آنان در مورد تأسیس انجمن فوق چه نظری دارند، ثانیاً چگونه به زمینه‌های تشکیل آن می‌نگرند و ثالثاً چه تصورات و انتظاراتی از آن دارند.

انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات

در تاریخ ۷۵/۸/۱۷، یکی از روزنامه‌های صبح به نقل از یک منبع موثق، خبر از تأسیس یا تشکیل قریب‌الوقوع انجمن روزنامه‌نگاران ایران داد و افزود، اساسنامهٔ این انجمن که برای نخستین بار پس از انقلاب، مسؤولیت دفاع از حقوق روزنامه‌نگاران را به‌عهده خواهد گرفت، توسط مدیران مسؤول روزنامه‌های کثیرالانتشار (غیر از دو روزنامهٔ صبح) تهیه شده و جزئیات آن به‌زودی در روزنامه‌های کشور منتشر خواهد شد.^۲

به نوشتهٔ این روزنامه در مادهٔ ۲۸ اساسنامهٔ این انجمن، دفاع از حقوق معنوی و مادی اعضا در مراجع مختلف اداری و قضایی، دفاع از حیثیت شغلی در محافل بین‌المللی به‌عنوان نمایندهٔ روزنامه‌نگاران ایران، همکاری با مسؤولان فرهنگی کشور در جهت تقویت بنیهٔ مطبوعات و تحکیم موقعیت آنان و گسترش در مجامع و محافل بین‌المللی مطبوعاتی از جمله

این عوامل باعث آن شده بود که در بدنه رسانه‌ها و مطبوعات کشور، احساس نیاز به تشکیل انجمن جدید، توانا و جدی به‌ویژه با توجه به شرایط بحرانی سیاسی کشور، به‌طور روزافزون گسترش یابد. اخبار غیررسمی بعدی حاکی از آن بود که غیر از مدیران روزنامه‌های بزرگ که اقدام به تأسیس انجمن روزنامه‌نگاران ایران کردند، کسانی دیگر در رده‌های دوم و سوم مطبوعات بودند که افکاری مشابه در سر داشتند و بخشی از کارهای اجرایی را نیز در این مورد انجام داده بودند، اما این تلاش‌ها که در فصل دیگر به آن پرداخته خواهد شد، تلاشی سیاسی بود و در پی تأسیس انجمن‌های سیاسی روزنامه‌نگاری بودند و نه صنفی و بدین ترتیب، برای تأسیس آن، به دنبال اخذ مجوز از وزارت کشور بودند.

بی‌تردید انجمن صنفی مذکور باید توسط روزنامه‌نگاران و نویسندگان فعال و حرفه‌ای مطبوعات تشکیل شود، اما به دلایل بی‌شمار از جمله عدم تبیین جایگاه روزنامه‌نگاری و روزنامه‌نگار، عدم امکان تشکیل به‌علت عدم وجود امکانات زمان، مکان، سرمایه، تشست و اختلاف در روزنامه‌ها به علت سیاسی‌بودن مدیران مسؤل و سردبیران آنها و در نتیجه، جدایی اجباری خبرنگاران و روزنامه‌نگاران شاغل در آنها و یک سلسله دلایل مشابه و جنبی دیگر، این امکان فقط در اختیار مدیران مسؤل روزنامه‌ها قرار گرفت تا در فرصت و شرایط مناسب به‌دست‌آمده، انجمن صنفی را تشکیل داده و آن را در کنترل خود گیرند.^۳

یکی از اعضای هیأت مؤسس انجمن فوق در تاریخ ۷۵/۱۰/۱۷ خبر داد که تا تاریخ مذکور، ۶۰۰ روزنامه‌نگار و ۳۱ نشریه از سراسر کشور به‌عضویت آن درآمده‌اند. به گفته وی در اولین مجمع عمومی روزنامه‌نگاران هیأت مدیره انجمن، از میان همکاران مطبوعاتی که کاندیدا شده باشند انتخاب می‌شود و پس از آن انجمن فوق زیر نظر این هیأت مدیره خدمات خود را به جامعه روزنامه‌نگاران ارائه خواهد داد.^۴

در تاریخ ۷۵/۱۰/۲۲، سردبیر یکی از روزنامه‌های صبح‌خبر از تشکیل قریب‌الوقوع مجمع عمومی انجمن صنفی نویسندگان و

هدف‌های تأسیس این انجمن ذکر شده است. اطلاعیه بعدی این انجمن که، نام کامل آن در اساسنامه، «انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» نام گرفته، سه روز بعد در مطبوعات منتشر شد و خبرنگاران و اعضای هیأت تحریریه مطبوعات کشور را به مراجعه به دفتر این انجمن و ثبت‌نام در آن دعوت می‌کرد، نشان داد که عزم مؤسسان آن در تشکیل روزنامه‌نگاران به‌ظاهر جزم است، به‌ویژه آنکه در این زمینه با نام انجمن صنفی و براساس ماده ۱۳۱ قانون کار مصوب ۶/۱۰/۷۱ هیأت وزیران به میدان آمده است.

اگرچه اعضای فعال مطبوعات و رسانه‌های کشور کم‌وبیش در مرکز اطلاعات و اخبار قرار دارند و معمولاً اخبار را زودتر از سایر مردم به‌دست می‌آورند، ولی بسیاری از این اعضا، غیر از تعدادی معدود که اخبار تشکیل انجمن‌های صنفی و روزنامه‌نگاری را

■ انجمنی که در پی تشکیل بین نویسندگان مطبوعات است، باید تعریفی جامع و روشن از روزنامه‌نگار، خبرنگار و نویسنده ارائه دهد.

■ قبل از تشکیل این انجمن، تنها تشکل رسمی که از سال‌های دهه ۴۰ به یادگار مانده و در سال‌های بعد از انقلاب، جز نامی و مکانی از آن باقی نمانده است، «سندیکای نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» است.

از ناحیه تعدادی از دست‌اندرکاران مطبوعات کشور به‌طور غیررسمی شنیده بودند، از اعلام ناگهانی تأسیس انجمن مذکور توسط مدیران مسؤل روزنامه‌های کثیرالانتشار بزرگ (کیهان، اطلاعات، کارکارگر، همشهری، سلام، ابرار، جمهوری اسلامی، رسالت) شگفت‌زده شدند و در نتیجه، احساسات متفاوتی در درونشان به‌وجود آمد.

قبل از اعلام تشکیل انجمن جدید، در افواه شایع بود که تعدادی از روزنامه‌نگاران و دست‌اندرکاران مطبوعات کارهایی در همین زمینه انجام داده‌اند و در حال تلاشند تا خانواده مطبوعات را به‌طریقی صاحب تشکیلات کنند. خبرهایی نیز از فعالیت مجدد سندیکای سابق می‌رسید که در حال تجدیدنظر در اساسنامه و جذب اعضای جدید و انتخابات هیأت مدیره جدید است، اما این اخبار، وقایعی نبود که همگان بتوانند به‌طور عینی آنها را لمس یا درک کنند. حرکت‌های نیمه‌جانی که نشان از تردید و ناتوانی و بی‌انگیزگی مسؤلان آن بود و تمامی

■ اعلام ظهور و تأسیس انجمنی به نام «انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» امید زندگی و مبارزه و تلاش و ثبات هرچه بیشتر را در اهالی مطبوعات زنده کرد.

خبرنگاران مطبوعات داد و این دومین بار بود که زمان تشکیل انتخابات به‌طور رسمی از طریق مطبوعات منتشر می‌شد، اما بار دیگر به دلایلی مبهم و اعلام‌نشده، این اتفاق به زمان و آینده‌ای نامعلوم موکول شد. در این روز نیز فرد نامبرده اعلام کرد که بیش از ۷۰۰ نفر از خبرنگاران و نویسندگان و ۳۷ نشریه و روزنامه‌های کثیرالانتشار کشور به عضویت این انجمن که حضور آن فقط در روزنامه‌ها و اساسنامه بعدی آن شنیده شده، درآمده‌اند.^۵

اخبار بعدی در این زمینه نشان داد که ارباب جراید به‌ویژه مدیران سیاسی روزنامه‌ها و سردبیران سیاسی که هریک نمایندگان جناح‌های سیاسی کشور به‌شمار می‌روند، به رقابت برخاسته و در پی تأسیس و تشکیل انجمن‌های مشابه و البته از نوع سیاسی آن برآمده‌اند. شگفتی زمانی بیشتر می‌شد که اسامی تعدادی از اعضای هیأت مؤسس انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات، در بین اسامی مؤسسان دو تشکل دیده می‌شد و بعدها اسامی آنها در مطبوعات تحت عناوین «انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی» و «کانون روزنامه‌نگاران مسلمان» اعلام شد.

● «کانون روزنامه‌نگاران مسلمان»

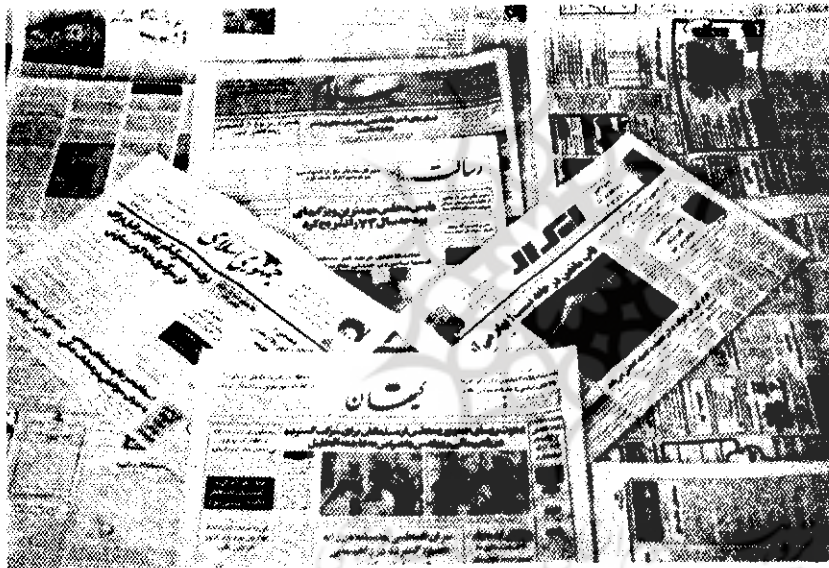
به فاصلهٔ بیش از دو ماه پس از اعلام تشکیل انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات توسط مدیران مسؤول روزنامه‌های کثیرالانتشار، در تاریخ ۷۵/۱۰/۴، خبر از برگزاری مجمع عمومی «کانون روزنامه‌نگاران مسلمان» داده شد.^۶ این در حالی بود که خبر تشکیل این کانون اعلام نشده بود. در این روز، هدف تشکیل این کانون را یکی از اعضای آن، معرفی روزنامه‌نگاران ایرانی در عرصهٔ مطبوعات جهان، ارتباط با مراکز غیردولتی روزنامه‌نگاری در دنیا و نیز تثبیت جایگاه روزنامه‌نگاری در جامعه اعلام کرد. وی ایجاد این کانون را طلیعهٔ جدیدی در فعالیت‌های مطبوعاتی دانست: اصغر نیا مدیر مسؤول نشریه آرای کردستان، دکتر افتخار جهرمی مدیر مسؤول نشریات کانون وکلای دادگستری، تحقیقات حقوقی و مجلهٔ حقوقی از جمله اعضای مؤسس این کانون به‌شمار می‌روند. دکتر افتخار جهرمی نامزد این کانون در هیأت نظارت بر مطبوعات در مورد این کانون

روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی» بود. در خبری که روز شنبه ۸ دی‌ماه ۷۵ در مطبوعات به چاپ رسید، اعلام موجودیت این انجمن همزمان با سالروز میلاد دوازدهمین امام شیعیان جهان و طی مراسمی با حضور ۵۰ تن از مدیران مسؤول مطبوعات کشور بود.

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشم هریری رئیس کمیسیون اصل نود مجلس و نماینده این شورا در هیأت نظارت بر مطبوعات، حسین شریعتمداری نماینده ولی فقیه در مؤسسه کیهان و علی‌اکبر اشعری معاون سابق تبلیغاتی و مطبوعاتی وزارت ارشاد نیز حضور داشتند. در این اجتماع، سیدمحمد صفی‌زاده

می‌گوید: مطبوعات باید متشکل شوند و این کانون، به تشکل مطبوعات کمک می‌کند و تشکیل آن، یک ضرورت انکارناپذیر است.

این کانون در تاریخ ۷۵/۱۱/۶ با انتشار اطلاعیه‌ای در مطبوعات، از همه اعضای مطبوعات کشور و اساتید و دانشجویان رشته روزنامه‌نگاری دعوت به همکاری کرد.^۷ در این بیانیه که به امضای دکتر افتخار جهرمی، محمدحسن اصغر نیا و محمد مهدی عبدخدایی مدیر مسؤول هفته‌نامهٔ منشور برادری رسید، آمده است: این تشکل مطبوعاتی، مستقل است و وابسته به گروهی خاص نیست و این کانون خود را ملزم می‌داند که از حقوق صنفی

صاحب امتیاز و مدیر مسؤول روزنامه ابرار به‌عنوان دبیر هیأت مؤسس انجمن مذکور، گزارشی از چگونگی شکل‌گیری انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی به حاضرین ارائه داد. ناگفته نماند که وی یکی از اعضای هیأت مؤسس انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات بود. در این جلسه، معاون سابق وزارت ارشاد (اشعری) ضمن استقبال از تشکیل انجمن، آمادگی وزارت ارشاد را برای کمک به آن اعلام کرد.

دیگر اعضای هیأت مؤسس این انجمن، حسین شریعتمداری مدیر کیهان (یکی از اعضای هیأت مؤسس انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات) و سیدجلال فیاضی مدیرمسؤول روزنامهٔ قدس

کلیه اعضای مطبوعاتی حمایت کند. التزام عملی به احکام و قوانین اسلامی و مصوبات قوهٔ مقننه را واجب و نشریات اقلیت‌های مذهبی را طبق قانون محترم می‌شمارد.

این کانون همچنین آمادگی خود را برای همکاری و ائتلاف با همه تشکل‌های صنفی و مطبوعاتی به‌منظور ارتقای امور و کمک هرچه بیشتر به اهل قلم اعلام می‌کند و بالاخره این کانون خود را در خدمت جامعهٔ مطبوعات می‌داند و خاطرنشان می‌سازد که ضمن بهره‌گیری از نظریات آنها، تا حد امکان در رفع مشکلات اعضای مطبوعات خواهد کوشید.

● «انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی» سومین انجمنی که ظرف ۳ ماه از تاریخ ۷۵/۷/۱۸ اعلام موجودیت می‌کرد، «انجمن

در این جلسه سخن گفتند. در این جلسه، مدیرمسئول روزنامه قدس به عنوان دبیر جلسه، نخستین اطلاعیه این انجمن را قرائت کرد: در بخشی از این اطلاعیه آمده است:

«انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی ایران که تشکلی فرهنگی، سیاسی و صنفی است با تکیه بر رهنمودهای مقام معظم رهبری و پرهیز از هرگونه جناح‌بندی و گروه‌گرایی سیاسی، دست همه روزنامه‌نگاران متعهد و معتقد به ارزش‌های اسلامی اعم از سردبیران، نویسندگان، خبرنگاران، عکاسان، طراحان، مترجمان، و ویراستاران را به گرمی می‌فشارد و از حضورشان در این انجمن استقبال می‌کند.»^۸

در تاریخ ۷۵/۱۱/۱، دبیر هیأت مؤسس این انجمن، ایجاد همدلی مطبوعات در راه گسترش فرهنگ قرآنی، کفرستیزی، مبارزه با استکبار جهانی و تهاجم فرهنگی، حضور در مسائل بین‌المللی، انتظار تحلیل‌های واقع‌گرایانه و آشنا نمودن مردم با فرهنگ و واژگان فارسی، پرهیز از تنش‌های روزنامه‌ای، کمک به رفع مشکلات علمی، معیشتی و صنفی روزنامه‌نگاران را از اهداف این انجمن برشمرد. سیدمحمد صفی‌زاده که همچنین از جمله اعضای هیأت مؤسس انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات بود، مهمترین شرط عضویت دست‌اندرکاران مطبوعات را در انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی، همسویی با نظام جمهوری اسلامی ایران و تأیید روزنامه یا نشریه مربوطه اعلام کرد و گفت، جزئیات این شرایط متعاقباً اعلام می‌شود.

وی همچنین متذکر شد که این انجمن، به مسائل سیاسی توجه دارد. در حالی که انجمن صنفی روزنامه‌نگاران، مسائل صنفی را مدنظر دارد. وی در پایان، مدیران مسئول نشریات کیهان، صبح، رسالت، قدس، کیهان هوایی، نیستان، اهل قلم و ابرار را اعضای هیأت مؤسس انجمن روزنامه‌نگاران جمهوری اسلامی معرفی کرد.^۹

طرح موضوع

این نظریه در بین مطبوعات و روزنامه‌نگاران قوت گرفته است که «نظام فعلی مطبوعات ما بیشتر کارمندپرور است تا

روزنامه‌نگارپرور و ما امروز، کارمند مطبوعات زیاد داریم، اما تعداد روزنامه‌نگاران واقعی، بسیار اندک است.»^{۱۰}

در تحقیقی که در سال ۶۹ توسط یکی از روزنامه‌نگاران به عمل آمد، یک‌صد روزنامه‌نگار در پاسخ به ضرورت وجود انجمن صنفی روزنامه‌نگاران، رأی مثبت دادند و وجود تشکیلات صنفی را برای روزنامه‌نگاران ضروری و مبرم و حیاتی دانستند و گفتند، وجود تشکیلات می‌تواند تا حدود زیادی استقلال شغلی، مصونیت حرفه‌ای، تأمین حقوق صنفی، حمایت‌های قانونی و مالی و اخلاقی اعضا و کسب هویت شکل‌یافته این حرفه را به دنبال داشته باشد.^{۱۱}

طی سال‌های اخیر به‌ویژه در سال‌های ۷۴ و ۷۵ و ۷۶، روزنامه‌ها و مجلات در زمان‌های مختلف و در قالب‌های گوناگون به بررسی مسائل صنفی و حرفه‌ای روزنامه‌نگاری پرداخته‌اند و ضرورت وجود و تأسیس تشکیلات صنفی و مطبوعاتی را از زبان روزنامه‌نگاران و خبرنگاران مطبوعات متذکر شده‌اند. چکیده تمامی این اخبار، گزارش‌ها، و مصاحبه‌های مختلف و نیز دیدگاه‌های روزنامه‌نگاران، خبرنگاران، نویسندگان و اهالی مطبوعات در زمینه مهمترین موانع عمده در راه تشکیل اتحادیه یا انجمن‌های روزنامه‌نگاری چنین می‌باشد:

- روشن نبودن جایگاه مطبوعات، روزنامه‌نگاران و خبرنگاران در جامعه؛
- هیاوه و جنجال سیاسی و اوضاع نامطلوب ساختار سیاسی جامعه؛
- سختی‌های کار روزنامه‌نگاری؛
- تشتت و پراکندگی روزنامه‌نگاران و تفرقه بین آنها؛
- حضور مدیران مسئول سیاسی یعنی وجود انفراد سیاسی و غیرعلاقه‌مند و غیرمتخصص در پست‌های کلیدی مطبوعات و رسانه‌ها؛
- وجود موانع ساختاری و شکل‌نگرفتن نهادهای مدنی در کشور؛
- ضعف فرهنگ تحمل‌پذیری در جامعه؛
- سیاست‌های نادرست و غیرفرهنگی وزارت ارشاد و وزارت کشور؛
- حاکمیت جناح موسوم به راست سنتی

این نظریه در بین

روزنامه‌نگاران قوت گرفته

است که نظام فعلی مطبوعات

ما بیشتر کارمندپرور است تا

روزنامه‌نگارپرور و ما امروز

کارمند مطبوعات زیاد داریم، اما

تعداد روزنامه‌نگاران واقعی،

بسیار اندک است.

و سیاست‌های مغایر با آزادی احزاب و مطبوعات؛

- پدرسالاری دستگاه‌های دولتی؛
- وابستگی مطبوعات و روزنامه‌نگاران به قدرت و نفوذ مدیران سیاسی و اقتصادی؛
- عدم آگاهی روزنامه‌نگاران از حقوق صنفی؛

- نداشتن امنیت شغلی و بدبینی روزنامه‌نگاران نسبت به تشکل؛

- تضاد آرمان‌ها و دیدگاه‌ها و رفتار نسل قدیم و جدید مطبوعات با هم؛

- رسوخ جناح‌های سیاسی در مطبوعات؛
- و بالاخره ضعف قوانین مطبوعاتی و آیین‌نامه‌های داخلی وزارت ارشاد در این زمینه که بیشتر به حدود و جرایم مطبوعات توجه کرده و حقوق قانونی و ملی و... مطبوعات را نادیده گرفته است.

به هرحال طبیعی بود که احساس تعلق به گروه و تمایل به تشکل حرفه‌ای و تأسیس انجمن یا اتحادیه در مطبوعات، رفته رفته در بین اهالی آن به‌ویژه در بین علاقه‌مندان و حرفه‌ای‌های این عرصه، گسترش داشته باشد و به همین دلیل، اعلام ظهور و تأسیس انجمنی به نام «انجمن صنفی نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات» امید زندگی و مبارزه و تلاش و ثبات هرچه بیشتر را در آنان زنده کرد و بدون توجه به ترکیب اعضای هیأت مؤسس آن، در مجموع از ایجاد یک تشکیلات و انجمن صنفی مدافع حقوقشان استقبال کردند.

طرح سؤالات

بدین ترتیب موضوع این تحقیق براساس سؤالات و فرضیات زیر شکل گرفت. سؤالاتی که تعداد ۶۰ نفر را در ۱۰ روزنامه کثیرالانتشار دربر می‌گرفت:

۱- آیا هیأت مؤسس انجمن جدید، هدف خاصی را غیر از آنچه که در اساسنامه آمده دنبال می‌کند؟

۲- آیا مدیران مسؤول مطبوعات، می‌توانند سخنگو و مدافع حقوق روزنامه‌نگاران و خبرنگاران باشند؟

۳- چه گروهی از مطبوعات، از انجمن جدید بیشتر استقبال خواهد کرد، اعضای جدید یا قدیمی؟

۴- آیا جامعه مطبوعاتی فقط به یک انجمن صنفی نیاز دارد؟

۵- آیا تأسیس انجمن جدید به تأمین نیازهای شغلی، مادی و معنوی نویسندگان و خبرنگاران منتهی می‌شود؟

۶- آیا هیأت مدیره شایسته و حرفه‌ای از میان اعضای فعال و حرفه‌ای روزنامه‌نگاران انتخاب می‌شود؟

۷- برخورد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأسیس و حیات انجمن جدید چگونه خواهد بود؟

۸- برخورد دست‌اندرکاران مطبوعات اعم از خبرنگاران و روزنامه‌نگاران نسبت به برپایی این تشکل چگونه خواهد بود؟

۵- تأمین نیازهای شغلی، صنفی و قانونی نویسندگان و خبرنگاران، رابطه مستقیم با تشکیلات و فعالیت انجمن جدید دارد.

۶- مشارکت جدی خبرنگاران و نویسندگان مطبوعات در انجمن جدید، موجب انتخاب هیأت مدیره فعال و شایسته و اتحاد بین خبرنگاران و روزنامه‌نگاران می‌شود.

۷- وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با رویه فعلی (رویه مسؤولان سابق)، برخورد فعال و هماهنگ و تقویت‌کننده با انجمن جدید نخواهد داشت.

۸- گروه کثیری از اعضای مطبوعات، نسبت به برپایی این تشکل، احساس نیاز نمی‌کنند و یا بی‌تفاوتند.

جدول شماره ۱. تمایل پاسخگویان نسبت به پیوستن به انجمن جدید براساس سابقه کار

سابقه کار	سال ۰-۵		۶-۱۱		۱۲-۱۷		۱۷ سال به بالا		جمع	درصد
	میزان مشارکت	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی		
بلی	۲۳	۹۲	۶۶/۶۶	۱۲	۵	۸۳/۳۳	۲	۵۰	۴۲	۷۰
	ازکل	۳۸/۳۳	۲۰	ازکل	۸/۳۳	۲/۳۳	ازکل			
خیر	۲	۸	۳۳/۳۳	۶	۱	۱۶/۶۶	۲	۵۰	۱۱	۱۸/۳۳
	ازکل	۳/۳۳	۱۰	ازکل	۱/۶۶	۲/۳۳	ازکل			
بی‌پاسخ	۴	۱۶	۱۶/۶۶	۳	-	-	-	-	۷	۱۱/۶۶
	ازکل	۶/۶۶	۵	ازکل						
جمع	۲۵	۱۰۰	۱۰۰	۱۸	۶	۱۰۰	۴	۱۰۰	۶۰	۱۰۰
	ازکل	۴۱/۶۶	۳۰	ازکل	۱۰	۱۰	ازکل	۶/۶۶	۵۳	۱۰۰

طرح فرضیه‌ها

۱- انجمن جدید نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات در جهت انحلال سندیکای سابق تشکیلاتی شده است.

۲- هیأت مؤسس انجمن جدید که عبارت باشد از مدیران مسؤول مطبوعات، قادر به حمایت جدی، قانونی و صنفی از روزنامه‌نگاران و خبرنگاران نیستند.

۳- اعضای جوان و جدید مطبوعات، نسبت به اعضای قدیمی و حرفه‌ای مطبوعات، از انجمن جدید بیشتر حمایت خواهند کرد.

۴- جامعه مطبوعاتی؛ تنوع، تعدد و زمینه‌های گوناگون دارد و بنابراین نیازمند چند انجمن صنفی مطبوعاتی و تشکل است.

نتایج
○ ۷ نفر از پاسخ‌دهندگان، گزینه‌های مربوط به سابقه کار و میزان مشارکت را بی‌پاسخ گذارده‌اند.

○ در مجموع، ۴۲ نفر یعنی ۷۰ درصد پرسش‌شوندگان به انجمن جدید خواهند پیوست و این رقم، نشانه استقبال از حرکت تشکیلاتی صنفی است.

○ ارقام جدول نشان می‌دهد که اکثریت روزنامه‌نگاران و خبرنگاران (۴۱/۶۶ درصد) را افراد تازه‌کار و ۳۰ درصد آنان را افراد کم‌سابقه (۱۱-۶ سال) تشکیل می‌دهند. یعنی مجموع افراد تازه‌کار و کم‌سابقه مطبوعات در آمار فراوانی این تحقیق، ۷۱/۶۶ درصد کل

روزنامه نگاران است.

گذشته‌اند.

○ چنانچه گزینه‌های ۵، ۴، ۳، ۲ و ۶ را دیدگاه مثبت نسبت به اهداف یادشده بدانیم، در مجموع ۷۹/۹۸ درصد از پاسخگویان، نسبت به تشکیل و اهداف انجمن جدید، نگرش مثبت و خوشبینانه داشته‌اند و گزینه‌های «تشکل حرفه‌ای» (۲۵ درصد)، «دفاع از حقوق حرفه‌ای صنفی» (۱۸/۳۳ درصد)، «افزایش اعتبار، جایگاه و آگاهی» (۳/۳۳ درصد)، «حضور در مجامع جهانی» (۱/۶۶ درصد) و «همه موارد» (۳۱/۶۶ درصد) را برگزیده‌اند.

○ گزینه «همه موارد» که ۳۱/۶۶ درصد

○ نفر (۱۰ درصد افراد) سابقه ۱۲ تا ۱۷ ساله دارند و ۴ نفر (۶/۶۶ درصد) سابقه ۱۷ سال به بالا؛ بنابراین ۱۶/۶۶ درصد افراد پرسش‌شونده، افراد سابقه‌دار مطبوعاتی‌اند و به بیانی دیگر، افراد حرفه‌ای و کارکنان مطبوعاتی نسبت به تازه‌کاران بسیار اندکند.

○ ۵۰ درصد افرادی که سابقه کار آنها ۱۷ سال به بالاست (از ۴ نفر، ۲ نفر) به انجمن جدید نخواهند پیوست و این نسبت، برای افراد ۱۲ تا ۱۷ سال، ۱۶/۶۶ درصد، افراد ۶ تا ۱۱ سال، ۳۳/۳۳ درصد و افراد با سابقه صفر تا ۵ سال، ۸ درصد است.

○ از سوی دیگر، در مجموع، درصد افرادی که عدم تمایل خود را نسبت به پیوستن به انجمن جدید اعلام کرده‌اند چنین است: افراد صفر تا ۵ سال ۳/۳۳ درصد، افراد ۶ تا ۱۱ سال ۱۰ درصد، افراد ۱۲ تا ۱۷ سال ۱۶/۶۶ درصد و افراد ۱۷ سال به بالا ۳/۳۳ درصد.

■ ۴۵ درصد روزنامه نگاران،

میزان حمایت هیأت مؤسس

انجمن جدید از روزنامه نگاران

را در حد کم ارزیابی کرده‌اند.

■ باید به تعاریفی درست،

منطقی و قانونی از واژه‌هایی

چون روزنامه، روزنامه نگار و

خبرنگار دست یابیم.

پاسخ‌دهندگان را شامل می‌شود، نشانگر تأثیرات همه جانبه انجمن جدید در صورت تشکیل و ادامه حیات آن است و در جامعه سیاسی ایران به‌ویژه در شرایط بحرانی حاضر که جایگاه و نقش مطبوعات و انجمن‌های مطبوعاتی و روزنامه نگاران و خبرنگاران ناشناخته مانده، می‌تواند موجب مخالفت‌ها و تشنجاتی پیرامون آن شود و موانعی بر سرراه تشکل و تأسیس انجمن‌های متعدد دست‌اندرکاران مطبوعات گردد.

○ گزینه «انحلال سندیکا» به عنوان هدف تأسیس انجمن جدید، فقط مورد نظر و توجه ۶ نفر یعنی، ۱۰ درصد از پاسخگویان قرار گرفته است و بنابراین، فرضیه نخست این تحقیق که مبتنی بود بر «تأسیس انجمن جدید در جهت انحلال سندیکای سابق بوده»، رد شده است.

جدول شماره ۳

نظرات پاسخگویان نسبت به حمایت هیأت مؤسس از خبرنگاران و روزنامه نگاران

نگرش	تعداد	درصد
زیاد	۶	۱۰
کم	۲۷	۴۵
هیچ	۱۲	۲۰
بی‌پاسخ	۱۵	۲۵
جمع	۶۰	۱۰۰

○ با توجه به دو مورد فوق، اولاً فرضیه تحقیق مبنی بر «اعضای جوان و جدید مطبوعات نسبت به اعضای قدیمی و حرفه‌ای مطبوعات، از انجمن جدید حمایت بیشتری خواهند کرد»، ثابت می‌شود و ثانیاً مجموع افراد با نگرش منفی نسبت به عضویت در انجمن جدید ۱۱ نفر است (۱۸/۳۳ درصد)، بدین ترتیب اکثریت اهالی مطبوعات، تمایل به پیوستن به انجمن جدید را دارند.

جدول شماره ۲

نگرش پاسخگویان نسبت به اهداف تشکیل انجمن جدید

اهداف	فراوانی	درصد
انحلال سندیکاها	۶	۱۰
تشکل حرفه‌ای	۱۵	۲۵
دفاع از حقوق حرفه‌ای صنفی	۱۱	۱۸/۳۳
افزایش اعتبار، جایگاه و آگاهی	۴	۳/۳۳
حضور در مجامع جهانی	۱	۱/۶۶
همه موارد	۱۹	۳۱/۶۶
بی‌پاسخ	۵	۸/۳۳
جمع	۶۰	۱۰۰

نتایج

○ از مجموع ۶۰ نفر پاسخ‌دهنده، ۵ نفر (۸/۳۳ درصد) آنان، سؤال مربوطه را بی‌پاسخ

نتایج

- ۱۵ نفر (۲۵ درصد) پرسش‌شوندگان، سؤال مربوطه را بی‌پاسخ گذارده‌اند.
- فقط ۱۰ درصد پاسخ‌دهندگان (۶ نفر)، نسبت به حمایت هیأت مؤسس انجمن جدید از روزنامه‌نگاران، نگرش مثبت داشته‌اند.
- ۲۰ درصد پاسخ‌دهندگان (۱۲ نفر) کلاً حمایت هیأت مؤسس را از روزنامه‌نگاران در حد صفر دانسته‌اند.
- ۴۵ درصد روزنامه‌نگاران، میزان حمایت هیأت مؤسس را از روزنامه‌نگاران در حد کم ارزیابی کرده‌اند. بدین ترتیب، فرضیه دوم

■ نزدیک به ۶۵ درصد روزنامه‌نگاران از وجود تشکلهای متعدد مطبوعاتی و حرفه‌ای حمایت می‌کنند.

تحقیق مبنی بر اینکه، «اعضای هیأت مؤسس که عبارت باشد از مدیران مسؤول مطبوعات، قادر به حمایت جدی قانونی و صنفی از روزنامه‌نگاران و خبرنگاران نیستند»، ثابت و تأیید می‌شود.

جدول شماره ۴

نظرات پاسخگویان نسبت به تأمین نیازهای حرفه‌ای مادی و معنوی روزنامه‌نگاران توسط انجمن جدید

نگرش	فراوانی	درصد
زیاد	۷	۱۱/۶
کم	۲۵	۴۱/۶۶
متوسط	۲۱	۳۵
بی‌پاسخ	۷	۱۱/۶۶
جمع	۶۰	۱۰۰

نتایج

- ۷ نفر (۱۱/۶۶ درصد) از پاسخ‌دهندگان، سؤال مربوطه را بی‌پاسخ رها کرده‌اند.
- فقط ۱۱/۶۶ درصد پاسخ‌دهندگان (۷ نفر)، گزینه «زیاد» را در مورد تأمین نیازهای حرفه‌ای مادی و معنوی روزنامه‌نگاران توسط انجمن جدید، انتخاب کرده‌اند.
- ۴۱/۶۶ درصد پاسخ‌دهندگان (۲۵ نفر)، میزان این تأمین را توسط انجمن جدید، «کم» ارزیابی کرده‌اند. بنابراین فرضیه پنجم این

تحقیق مبنی بر اینکه «تأمین نیازهای شغلی، صنفی و قانونی نویسندگان و خبرنگاران، رابطه مستقیم با تشکیل و فعالیت انجمن جدید دارد»، رد می‌شود.

- ۳۵ درصد پرسش‌شوندگان نیز میزان تأمین نیازهای حرفه‌ای روزنامه‌نگاران را توسط انجمن صنفی جدید، «متوسط» دانسته‌اند.
- مجموع گزینه‌های «زیاد» (۷ نفر - ۱۱/۶۶ درصد) و «متوسط» (۲۱ نفر - ۳۵ درصد) که عبارت باشد از: (۳۳ نفر - ۴۶/۶۶ درصد) از مجموع گزینه کم (۲۵ نفر - ۴۱/۶۶ درصد) و میزان بی‌پاسخ‌ها (۷ نفر - ۱۱/۶۶ درصد) یعنی ۳۲ نفر (۵۳/۳۳ درصد) کمتر است. بنابراین چنانچه اولی را ارزیابی مثبت و دومی را ارزیابی منفی تلقی کنیم، بازهم فرضیه مذکور زیر سؤال می‌رود.

جدول شماره ۵

نگرش پاسخگویان به چگونگی تأمین نیاز تشکیلاتی و صنفی جامعه مطبوعاتی در ایران

نگرش	فراوانی	درصد
از طریق تشکیل انجمن جدید	۲۰	۳۳/۳۳
از طریق تشکلات متعدد صنفی سیاسی	۱۹	۳۱/۶۶
تثبیت وضع موجود	۳	۵
هیچیک از موارد فوق	۱۶	۲۶/۶۶
بی‌پاسخ	۲	۳/۳۳
جمع	۶۰	۱۰۰

نتایج

- ۲ نفر (۳/۳۳ درصد) پاسخ‌دهندگان، به سؤال مربوطه پاسخ نداده‌اند.
- ۳ نفر (۵ درصد) گزینه «تثبیت وضع موجود» را در این سؤال برگزیده‌اند. بنابراین درصد بسیار کمی از روزنامه‌نگاران و خبرنگاران، چگونگی تأمین نیاز تشکیلاتی روزنامه‌نگاران را در تثبیت وضع موجود می‌دانند.
- ۳۱/۶۶ درصد پاسخ‌دهندگان (۱۹ نفر) تأسیس تشکیلات متعدد صنفی و سیاسی را ضروری دانسته‌اند. بنابراین نظریه «تأسیس انجمن‌های متعدد مطبوعاتی» در بین روزنامه‌نگاران زمینه‌های بسیاری دارد.
- ۳۳/۳۳ درصد پرسش‌شوندگان (۲۰ نفر)، تأمین نیاز تشکیلاتی و صنفی جامعه مطبوعاتی را از طریق تشکیل انجمن جدید ارزیابی کرده‌اند. بدین ترتیب، مجموع دو گزینه

فوق (۳۹ نفر)، ۶۴/۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان را شامل می‌شود و این نشانگر، هواداری روزنامه‌نگاران از وجود تشکلهای متعدد مطبوعاتی و حرفه‌ای است.

- ۲۶/۶۶ درصد (۱۶ نفر) از فراوانی موجود، گزینه «هیچیک از موارد فوق» را انتخاب کرده‌اند. این عده را می‌توان در زمره بدبین‌ها یا بی‌تفاوت‌ها یا مجموع قلمداد کرد. ملاحظه می‌شود که درصد و تعداد این افراد نسبت به مجموع فراوانی، قابل ملاحظه و درخور تأمل است.

جدول شماره ۶

نگرش پاسخگویان نسبت به پیامدهای عضویت و مشارکت روزنامه‌نگاران در انجمن جدید

نگرش	فراوانی	درصد
به انتخاب هیأت‌مدیره توانا و شایسته منجر می‌شود	۱۲	۲۰
افزایش حقوق مادی و معنوی روزنامه‌نگاران را در بر دارد	۱۰	۱۶/۶۶
موجب اتحاد بین خبرنگاران و روزنامه‌نگاران می‌شود	۱۹	۳۱/۶۶
اتلاف وقت و در دست‌آوردین برای روزنامه‌نگاران است	۵	۸/۳۳
هیچ‌فرقی نمی‌کند	۱۲	۲۰
بی‌پاسخ	۲	۳/۳۳
جمع	۶۰	۱۰۰

نتایج

- ۲ نفر (۳/۳۳ درصد) پاسخ‌دهندگان، گزینه‌های مربوطه را بی‌پاسخ گذارده‌اند.
- بر اساس نظرات ۲۰ درصد روزنامه‌نگاران شرکت‌کننده در این تحقیق (۱۲ نفر)، در صورت مشارکت جدی آنان، هیأت‌مدیره توانا و شایسته انتخاب خواهد شد.
- ۳۱/۶۶ درصد (۱۹ نفر) پاسخ‌دهندگان، گزینه سوم یعنی «اتحاد بین خبرنگاران» را برگزیده‌اند، یعنی نگرش آنان نسبت به پیامدهای انجمن جدید، مثبت و سازنده خواهد بود و چنانچه این دو با هم جمع شوند، در نتیجه ۵۱/۶۶ درصد پرسش‌شوندگان، فرضیه ششم تحقیق را - یعنی «مشارکت جدی خبرنگاران و روزنامه‌نگاران مطبوعات در انجمن جدید، موجب انتخاب هیأت‌مدیره شایسته و اتحاد بین آنان می‌شود» - ثابت

کرده‌اند.

○ ۱۶/۶۶ درصد (۱۰ نفر) پرسش شوندگان، گزینه دوم یعنی پیامد «افزایش حقوق مادی و معنوی روزنامه‌نگاران» را انتخاب کرده‌اند. بدین ترتیب ۶۸/۳۲ درصد پاسخ دهندگان، نگرش مثبت نسبت به پیامدهای عضویت در انجمن جدید داشته‌اند.

○ فقط ۸/۳۳ درصد پاسخ دهندگان (۵ نفر)، مشارکت در انجمن جدید را دردسراقرین و اتلاف وقت دانسته‌اند.

○ ۲۰ درصد پرسش شوندگان (۱۲ نفر) نیز هیچ پیامدی را پیش‌بینی نکرده‌اند و یا از آنجا که دید منفی نسبت به انجمن جدید داشته‌اند، گزینه «هیچ فرقی نمی‌کند» را برگزیده‌اند. شاید بتوان اینان را جزو همان دسته بی تفاوت‌ها یا بدبین‌ها نسبت به انجمن جدید دانست.

جدول شماره ۷

نظرات پاسخگویان نسبت به نحوه برخورد وزارت ارشاد با انجمن جدید

نگرش	فراوانی	درصد
مشارکت و همکاری وزارت ارشاد	۲۰	۳۳/۳۳
تقابل وزارت ارشاد با آن	۷	۱۱/۶۶
انتقال بخشی از وظایف و مسؤولیت‌ها	۱۰	۱۶/۶۶
بی تفاوتی	۱۸	۲۳
بی پاسخ	۵	۸/۳۳
جمع	۶۰	۱۰۰

نتایج

○ ۸/۳۳ درصد پاسخ دهندگان (۵ نفر) گزینه‌های مربوطه را بی پاسخ گذارده‌اند.

○ گزینه «مشارکت و همکاری وزارت ارشاد» با انجمن جدید ۳۳/۳۳ درصد پاسخ دهندگان را شامل می‌شود (۲۰ نفر). بنابراین یک سوم روزنامه‌نگاران، نسبت به برخورد وزارت ارشاد با انجمن جدید، نگرش مثبت داشته‌اند. البته این نتیجه، فرضیه هفتم تحقیق را بطور قطع زیر سؤال نمی‌برد.

○ ۱۱/۶۶ درصد پرسش شوندگان (۷ نفر) معتقد به تقابل وزارت ارشاد با انجمن جدید بوده‌اند و ۳۰ درصد پاسخ دهندگان (۱۸ نفر) گزینه چهارم یعنی «بی تفاوتی» وزارت ارشاد را نتیجه گرفته‌اند. بنابراین چنانچه بی تفاوتی و تقابل وزارت ارشاد را برخورد منفی بدانیم،

وزارت ارشاد از دید ۴۱/۶۶ درصد پرسش شوندگان نسبت به انجمن جدید، دید مثبتی نخواهد داشت و بدین ترتیب، فرضیه تحقیق قوت می‌گیرد.

○ ۱۶/۶۶ درصد پاسخ دهندگان (۱۰ نفر) نیز، گزینه «انتقال بخشی از وظایف و مسؤولیت‌ها» از سوی وزارت ارشاد به انجمن جدید را انتخاب کرده‌اند. چنانچه نتایج این گزینه نیز با گزینه اول یعنی با «مشارکت و همکاری وزارت ارشاد» جمع شود (اگر این دو گزینه، نمایانگر برخورد مثبت وزارت ارشاد تلقی شوند) در این صورت، فرضیه تحقیق زیر سؤال می‌رود، چه در این صورت، ۴۹/۹۹ درصد پاسخ دهندگان نسبت به برخورد وزارت ارشاد با انجمن جدید خوشبین بوده‌اند.

نتیجه‌گیری

○ ارقام جدول شماره یک نشان داد که اکثریت روزنامه‌نگاران و خبرنگاران (۴۱/۶۶ درصد) را افراد تازه‌کار و ۳۰ درصد آنان را افراد کم سابقه (۶ تا ۱۱ سال) تشکیل می‌دهند. یعنی مجموع افراد تازه‌کار و کم سابقه مطبوعات در آمار فراوانی این تحقیق، ۷۱/۶۶ درصد کل روزنامه‌نگاران است.

○ براساس جدول شماره یک، اولاً فرضیه تحقیق مبنی بر «اعضای جوان و جدید مطبوعات نسبت به اعضای قدیمی و حرفه‌ای آن، از انجمن جدید حمایت بیشتری خواهند کرد» ثابت شد و ثانیاً، مجموع افراد با نگرش منفی، نسبت به عضویت در انجمن جدید ۱۱ نفر بود. بدین ترتیب، اکثریت اهالی مطبوعات، به پیوستن به انجمن جدید، تمایل نشان دادند.

○ گزینه «انحلال سندیکا» به عنوان هدف تأسیس انجمن جدید و براساس جدول شماره ۲، فقط مورد توجه ۶ نفر یعنی ۱۰ درصد از پاسخگویان قرار گرفت و بدین ترتیب، فرضیه نخست تحقیق حاضر که مبتنی بود بر «تأسیس انجمن جدید در جهت انحلال سندیکای سابق بوده»، رد شده است.

○ براساس جدول شماره ۳، ۴۵ درصد روزنامه‌نگاران، میزان حمایت هیأت مؤسس انجمن جدید از روزنامه‌نگاران را در حد کم ارزیابی کرده‌اند. بنابراین فرضیه دوم تحقیق

■ فقط ۱۰ درصد پاسخگویان، فرضیه نخست این تحقیق را مبنی بر اینکه «تأسیس انجمن جدید در جهت انحلال سندیکای سابق بوده» تأیید کرده‌اند.

■ نتایج تحقیقات نشان داد که تأمین نیازهای شغلی، صنفی و قانونی نویسندگان و

خبرنگاران، رابطه مستقیمی با تشکیل انجمن جدید ندارد.

■ بیش از ۳۱ درصد

پاسخ دهندگان، تأسیس

تشکیلات متعدد صنفی و

سیاسی را ضروری دانسته‌اند.

بنابراین می‌توان گفت که

نظریه «تأسیس انجمن‌های

متعدد مطبوعاتی» در بین

روزنامه‌نگاران زمینه‌های

بسیاری دارد.

مبنی براینکه: «اعضای هیأت مؤسس که عبارت باشد از مدیران مسؤول مطبوعات، قادر به حمایت جدی قانونی و صنفی از روزنامه‌نگاران نیستند» ثابت و تأیید شد.

○ براساس نتایج و یافته‌های جدول شماره ۴، فرضیه پنجم تحقیق رد شد. این فرضیه چنین بود: «تأمین نیازهای شغلی، صنفی و قانونی نویسندگان و خبرنگاران، رابطه مستقیم با تشکیل و فعالیت انجمن جدید دارد».

چرا که ۴۱/۶۶ درصد پاسخ دهندگان (۲۵ نفر) میزان این تأمین را کم و ۳۵ درصد آنان، میزان تأمین را «متوسط» دانستند.

○ براساس جدول شماره ۵، ۲۰ تن از افراد پرسش شونده، تأمین نیاز تشکیلاتی و صنفی جامعه مطبوعاتی ایران را از طریق تشکیل انجمن جدید، پسندیدند و ۱۹ نفر دیگر، تعدد و تنوع تشکیلات صنفی را مدنظر قرار دادند، بنابراین نظریه «تأسیس انجمن‌های متعدد مطبوعاتی» در بین روزنامه‌نگاران زمینه‌های بسیاری دارد.

○ نتایج جدول شماره ۶، فرضیه ششم این تحقیق را مورد تأیید قرار داده است. ۱۲ نفر، گزینه «هیأت مدیره توانا و شایسته» و ۱۹ تن «اتحاد بین خبرنگاران و روزنامه‌نگاران» را انتخاب کرده‌اند، فرضیه ششم چنین بود: «مشارکت جدی خبرنگاران مطبوعات در انجمن جدید، موجب انتخاب هیأت مدیره شایسته و اتحاد بین آنان می‌شود».

○ براساس جدول شماره ۷، چنانچه گزینه «بی‌تفاوتی» وزارت ارشاد در برابر انجمن جدید، برخورد منفی تلقی شود و مجموع این گزینه با فراوانی گزینه «تقابل وزارت ارشاد با انجمن جدید» در نظر گرفته شود، فرضیه هفتم تحقیق جان می‌گیرد. اما از آنجاکه تعداد ۲۰ نفر از پرسش شونده‌گان (۳۳/۳۳ درصد)، گزینه «مشارکت و همکاری وزارت ارشاد» را انتخاب کرده‌اند، فرضیه هفتم را نباید بطور کامل تأیید شده تلقی کرد و چنانچه گزینه‌های «انتقال بخشی از وظایف و مسؤولیت‌ها» از سوی وزارت ارشاد به انجمن جدید که مورد توجه ۱۶/۶۶ درصد از پاسخ‌دهندگان (۱۰ نفر) بوده و «مشارکت و همکاری وزارت ارشاد» را ۳۳/۳۳ درصد (۲۰ نفر) پاسخ دهندگان برگزیده‌اند، برخورد مثبت ارزیابی شوند، در

این صورت، فرضیه تحقیق زیر سؤال می‌رود، چه در این صورت، ۴۹/۹۹ درصد پاسخ‌دهندگان نسبت به برخورد وزارت ارشاد با انجمن جدید، خوشبین بوده‌اند.

پیشنهادها

در ابتدای بخش اول ضمن طرح موضوع موانع عمده در راه تشکیل اتحادیه‌ها یا انجمن‌های مطبوعاتی و روزنامه‌نگاری، بطور بسیار فشرده و با استفاده از دیدگاه‌های مترکم شده در سال‌های اخیر توسط روزنامه‌نگاران و خبرنگاران که در بسیاری از مطبوعات و جشنواره‌ها عنوان و به دست انتشار سپرده شد، بازگو گردید. براساس تمامی آنچه گفته شد و نتایجی که از تمامی جداول این تحقیق بدست آمد، می‌توان پیشنهادهایی براساس این یافته‌ها ارائه داد. در ارائه این سلسله پیشنهادها، به مهمترین آنها اشاره شده است:

— قانون مطبوعات فعلی به‌طور جدی و سریع اصلاح شود.

— رسیدگی به مسائل و مشکلات مطبوعات، رسانه‌ها، خبرنگاران و روزنامه‌نگاران از اولویت‌های کاری سازمان‌های مسؤول به‌ویژه وزارت ارشاد قرار گیرد.

— مطبوعات به جایگاه حقیقی خود بازگردند و تعریفی درست و منطقی و قانونی از واژه‌هایی چون روزنامه، روزنامه‌نگار و خبرنگار ارائه شود.

— آزادی مطبوعات و بیان از جمله ارکان توسعه سیاسی جامعه و جامعه مدنی تلقی شود.

— خبرنگاری و روزنامه‌نگاری حرفه‌ای تعریف شود و صاحبان این مشاغل، محترم و مصون از تهدید و تطمع شناخته شوند.

— وابستگی مطبوعات به قدرت و نفوذ مدیران سیاسی و اقتصادی از بین برود و همچنین سلطه مدیران مسؤول مطبوعات بر خبرنگاران و روزنامه‌نگاران کاهش یابد.

— مسؤولان وزارت ارشاد و کشور و نیز مدیران سیاسی مطبوعات کشور، انحصارطلبی را کنار بگذارند و امکانات تجمع و تشکیل حرفه‌ای روزنامه‌نگاران و خبرنگاران را به‌طور مستقیم توسط خود آنان فراهم آورند.

و بالاخره به نظر نویسنده این سطور، میزان پایبندی اهالی مطبوعات به حرفه خود و علاقه‌مندی و تخصص و توانایی‌کاری و تحصیلی آنان در انجام وظایف محوله برای نیل به اهداف فوق، حرف اول را می‌زند. آنان خود باید سره را از ناسره جدا کنند و بین خبرنگاران حرفه‌ای و واقعی با آگاهی‌چی‌های تبلیغاتی فرق بگذارند. □

پی‌نوئیس‌ها:

۱. تعداد سه تن از آنان یعنی مدیران مسؤول کیهان، ابرار و رسالت ظاهراً از آن خارج شده‌اند.
۲. کاروکارگر، ۷۵/۷/۱۸، ش ۱۷۲۶.
۳. آقالو، نفی. سلام، ۷۵/۸/۲۰، ش ۱۵۷۵، مقاله «درباره تأسیس انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران».
۴. کیهان، ۷۵/۱۰/۱۷، ش ۱۵۸۳۲.
۵. کاروکارگر، ۷۵/۱۰/۲۲، ش ۱۷۶۹.
۶. اخبار، ۷۵/۱۰/۴، ش ۴۳۰.
۷. کاروکارگر، ۷۵/۱۱/۶، ش ۱۸۰۵.
۸. ابرار، ۷۵/۱۰/۸، ش ۲۳۶۴.
۹. اخبار، ۷۵/۱۱/۱، ش ۴۵۲.
۱۰. رسانه، زمستان ۷۰، ش ۸، سلسل مقاله «استقلال حرفه‌ای روزنامه‌نگاران» نوشته محمد مهدی فرقانی.
۱۱. همان.

منابع و مأخذ:

۱. روزنامه اخبار، ۷۵/۱۰/۴ و ۷۵/۱۱/۱ شماره‌های ۴۳۰ و ۴۵۲.
۲. مقدم فر، حمید. رسانه، زمستان ۷۲ شماره ۱۶ سلسل مقاله «نظام صنفی روزنامه‌نگاران».
۳. فرقانی، محمد مهدی. رسانه، زمستان ۷۰ شماره ۸ سلسل مقاله «استقلال حرفه‌ای روزنامه‌نگاران».
۴. روزنامه کاروکارگر ۷۵/۷/۱۸ و ۷۵/۱۰/۲۲، ۷۵/۱۱/۶ و ۷۵/۱۱/۱۷، شماره‌های ۱۷۲۶، ۱۷۶۹ و ۱۸۰۵.
۵. کیهان، ۷۵/۱۰/۱۷، شماره ۱۵۸۳۲.
۶. ابرار ۷۵/۱۰/۸ شماره ۲۳۶۴.
۷. فرقانی، محمد مهدی. رسانه، زمستان ۷۰ مقاله «استقلال حرفه‌ای روزنامه‌نگاران».
۸. آقالو، نفی. سلام، ۷۵/۸/۲۰ ش ۱۵۷۵ مقاله «درباره تأسیس انجمن صنفی روزنامه‌نگاران ایران».
۹. نوری شیرانی، کسری. روزنامه سلام شماره ۱۴۲۲ مقاله «رویی‌های تشکل صنفی مطبوعات به واقعیت خواهد پیوست؟».
۱۰. دبدری، اکرم (و) الهام حسین‌زاده. سلام ۱۵۰۱۲ و ۷۵/۲/۲۲ شماره‌های ۱۴۱۷، ۱۴۱۸ و ۱۴۲۴ گزارش «روزنامه‌نگاران از تشکل صنفی می‌گویند».
۱۱. محسنی، شهاب. کاروکارگر شماره ۱۸۰۹ تاریخ ۷۵/۱۱/۱۰ مطلب «حیات تشکل صنفی روزنامه‌نگاران» برهیز از جناح‌بندی، حمایت از منابع مشترک» و نیز کاروکارگر ۷۵/۱۲/۱ شماره ۱۸۲۵ مقاله «انجمن صنفی» پاسخ به نیازهای روزنامه‌نگاران».
۱۲. ماهنامه فرهنگی و هنری کلام اسفند ۱۳۷۵ شماره ۸۴ (ویژه‌نامه مطبوعات ایران) به اهتمام سیدفرید قاسمی.